

ALFÖLDY JENŐ

Nagy tett-toll

Az ágyútalp élre állított két oldalsó vaslemezét vaskos traverzek tartották össze, pontosan annyi ülőhelyet kínálva az indiáncsónak hét utasának, amennyi kellett. A háborúból itt maradt, csövét, závarzatát vesztett roncs volt a kenu. A delawárok kisbaltával faragott evezővel lapátolták a levegőt; az előző nap ásták ki a csatabárdot. Át kellett kelniük a Hód-folyón, hogy a Hét Hold Mezejénél partot érjenek. A Hód-folyó egy lövészárk volt, amelyben még a kora tavasszal döglött patkányt találtak a hóolvadékokban lebegve. Nem nyúltak hozzá, mert egy páncélököl fémtuskóján feküdt. Az árok már hónapok óta száraz volt, de a fiúk minden evezőmerítésnél hallani vélték a víz csobbanását. A Senki Kertje – mely valójában a Légrádi Társaság tulajdonát képező, meglehetősen nagy kiterjedésű, fás-bokros telek volt a budai domb lejtőjén – a varázsló által készített térkép szerint ilyen helynevekkel ékeskedett: Nyulak Ligete, Totem Tisztás, Manitu Fája, Musztángfuttató. A derékig érő fűvel és gyommal felvert egykori kaszáló volt a Szavanna. A domb felőli, keleti rész a Felkelő Nap Orma nevet viselte; az út mellett, a kerítés mentén húzódó terület, a nyugati oldal értelemszerűen a Lemenő Nap Völgye elnevezést kapta.

A Hód-folyón átevezve az indiánok a Főnök magasra emelt kezének intésére a kenu aljába rejtették evezőiket és bevonták a kormánylapátot. Ketten elfoglalták őrhelyüket a Hét Hold Mezeje s a Lemenő Nap Völgye közti sűrű csalitosban, közel az úthoz, ott, ahol a léckerítésen a háborúban átgázolt egy páncélos. Az őrszem szerepe Csalánnak és Megtalálónak jutott. Két másik harcos, Sas és Tűzgyújtó leguggolt a vályoggödörhöz, amelyet még az előző este bőven meglocsoltak, hogy jól tapadjon az agyag; ők a muníciót készítették elő a varázsló, Vízibúvár irányításával. További két delawár – a Főnök, azaz Erős Medve és helyettese, Csomóbontó – törrel, bicskával vesszőket vágott a mogyoróbokor fiatal suhángjaiból. A vályoggödör partján sorakozó gyurmákat a sársuhintó végére tűzték, és próbahajításként megcélozták az út legközelebbi villanyoszlopát. Csomóbontó lövedékei messze, az út túlsó oldalán csapódtak be a kerítés mögötti gyümölcsfa lombjába. A főnök is csak harmadikra találta el a villanyoszlop szurokkal bekent törzsét. Elégedetlenül morgott:

– Nem lesz könnyű dolgunk, szemből süt a Nap.

Ő is leguggolt lőszert gyártani, sok munícióra volt szükség. Csöndben dolgoztak, az indián nem beszél fölöslegesen. Percek teltek el, mire Erős Medve izmos nyakát a többiek felé fordítva újra megszólalt. Csomóbontónak volt karórája – büszke volt rá, mert viaszos vászonba csavarva elásták az ostrom

előtt –, őt kérdezte meg, mennyi az idő. Máskor a totemoszlop árnyékából olvasták le az alá rajzolt félkörön, hogy hány óra, de most háború volt, és nem lehetett kicsinyeskedni, mert a horgascsóru madárfejjel ékesített oszlop hat kőhajításra volt innét, a főnökék wigwamja mögött. Erős Medvéék egy földszintes vályogházban laktak, mely valamikor évtizedekkel ezelőtt az egykori angolkert és gyümölcsös kertészének háza lehetett, mielőtt a tulajdonos eladta volna a hatalmas telket a Légrádi-testvéreknek, akik hagyták a parkot elvadulni, s papírbálákat tároltak a szabad ég alatt, nem tudni, miért. Az időjárás teljesen tönkretette a hatalmas, rotációs nyomtatásra szánt tekerceket. A háborúban sok mindentről nem lehetett tudni, miért van úgy, ahogy van. Ez is ilyen talány volt, de az indiánok azzal tették túl magukat rajta, hogy Bizon-mezőnek nevezték el a Lemenő Nap Völgyének ezt a papírbálákkal megrakott részét. A nagy indiános könyvben olvasta Vízibúvár, hogy az észak-amerikai bölényt bizonynak nevezik. Némelyik tekercs az ostrom alatt kézigránát- vagy ágyútalálatot kapott, csonkán lengette sörényét.

Pontban hat órában állapotok meg tegnap a feketelábok követeivel. Ekkor kezdődik az ütközet.

Pontosak voltak. A szemből tűző napfényben kirajzolódott az árnyékuk, ahogy a léckerítésen túl mélyen lehajolva keresték maguknak a fedezéket. A torpedó nagyságú, bomba-formájú, kibelezett sztalingyertya mögött hárman négyen hasáltak, a kilőtt páncélkocsi oldalában öten-hatan rejtőztek. (A sztalingyertya színesen égő, makaróni vastagságú szálakból álló töltetét már régen elgyújtogatták a delawárok és más, környékbeli gyerekek – szabad préda volt a rengeteg széthányt lőszerez, bajonettel, rohamásóval és egyéb hasznos, békés célokra felhasználható katonaholmival együtt. Az ejtőernyőzsinórt ruhaszártókötélnek használták, az ágyúgolyó hüvelyéből virágváza lett, a légelhárító töltényhüvelyéből öngyújtót fabrikáltak az ügyesebbek.)

A delawár törzs harcosai Erős Medve utasítására feltűzték az agyaggyurmát sárvetőik végére, és vadgesztenyével töltötték meg zsebeiket. Az ellenség törzsfője, Repülő Tomahawk is kurta parancsszavakkal irányította embereit. Túl erőben voltak, ám a delawárok elfogadták a feketelábok feltételét: az ostromlók másfélszer annyian lehetnek, mint a védők. Az út felől, az egyik fedezék mögül felhangzó kiáltásra lövések zúdultak a Senki Kertjének bokraira. A delawárok kivárták, míg az első sortűz sár- és vadgesztenyezápóra elült – kővel dobni tilos volt –, majd ők hajítottak. A lövésváltások szabálytalanabbá váltak, némelyik harcos lemaradt a gyurma fölerősítésével, vagy a vadgesztenye fogyott ki zsebeiből; a tűzpárbaj egyenetlen ritmusban, de folyamatosan zajlott.

Megtaláló, a varázsló öccse volt a legkisebb indián. Bátyja, a varázsló kedvéért engedték meg, hogy ott legyen a csatában. Nála csak Kis Hód, Erős Medve unokaöccse volt fiatalabb, de ő nem lehetett a törzs tagja, még iskolába sem járt. Lánytestvérevel együtt vasárnaponként hozta el apjuk a suszterékhez,

akiknek háza előtt, a diófa alatt nagy snapszercsaták, fröccsözések folytak. Abban a házban laktak, amelyikben Megtaláló és Vízibúvár nagyszülei, csak nem az emeleten, hanem a földszinten. Kis Hód nővére már másodikos volt, alig fiatalabb, mint Megtaláló, de egy lány végképp nem vehetett részt az indián-törzs életében, legfeljebb azt engedték meg neki a harcosok, hogy az esti tűzgyújtáshoz rózsét szedjen. Szép nevet adtak neki, fekete szemével és loknis hajával ő volt Hajnalcsillag – Csillának hívták –, mégis megsértődött, és távol maradt az indiánoktól. Kis Hód még selypített, de mindig ott lábatlankodott Erős Medve körül, aki rendszerint türelmesen válaszolgatott kérdéseire. Most azonban nem volt itt, az indiánok attól tartottak, hogy elszólja magát, amikor némán kell meglesni vagy becserkészni az ellenséget, netán eltalálja egy lövedék. Megtaláló örült, ha elhozták, mert olyankor nem ő volt a legkisebb. A nagyobbak viselkedése mégis sokszor Kis Hód ellen hangolta őt. Sokszor hirtelen szerepváltásra volt szükség, amikor a felnőttekhez alkalmazkodni kellett, s váratlanul föl kellett függeszteniük az indián viselkedési formákat. Megtaláló sokszor lemaradt ezekről a gyors váltásokról. Ha például a nagyszülei – szájuk előtt hangtölcsért formálva kezükből – átkiabáltak ablakukból a Senki Kertjébe, hogy bátyjával együtt menjenek haza ebédelni, ilyeneket kiabált vissza: „Majd megyünk, de még legeltetjük a musztángokat”. Ezért megsemmisítő megjegyzéseket tettek rá, még Erős Medve is morgott, hogy nem kell mindent világgá kürtölni, és Csalán azzal gúnyolta, hogy Kis Hód is jobban érti a dörgést, mint ő. Igaz, hogy mindenre rákérdezett, hogy miért, miért, de – Megtalálóval ellentétben – nem állított semmit fölöslegesen. Neki viszont mindenről véleménye volt, és ez láthatólag idegesítette az öregebb indiánokat.

Most bizonyítani akart. Jó szeme volt, ezért is hívták Megtalálónak – ha műanyag gyöngyök gurultak szét a fűben a fejdísz pántjának fűzése közben, őt kiáltották, hogy jöjjön összeszedni. (Fakeretre sűrűn cernát feszítettek, keresztímmzéssel közéjük illesztgették a gyöngyöket, s szemrevaló mintákat fűztek össze, úgy, ahogy Borvendég Deszkás Sándor – indián nevén Fehér Szarvas könyvének illusztrációiból ellesték. Vízibúvár elégedetten állapította meg, hogy a szvasztika eredetileg egyáltalán nem számított horogkeresztnek, nem is a náciaktól, hanem a régi rómaiaktól származik, s az indiánok a rómaiaktól függetlenül, ősidőktől fogva használták ezt az motívumot.) Megtaláló azzal szerzett a többiek előtt némi elismerést, hogy elég jól dobott: vadgesztenyével húsz lépésről eltalálta a vadkörtefán fityegő tojásgránátot, s amikor kést dobált, sovány karját olyan ügyesen lendítette meg, hogy a kés a levegőben négyet-hatot pördülve is beleállt a jegenye törzsébe, úgy, ahogy a *Tarzan titkos kincse* című filmben látta. Egyszer a Dunán úgy megkacsáztatott egy lapos kavicst, hogy ötöt-hatot pattant a víz színén, kár, hogy csak Vízibúvár volt jelen.

Közelebb merészkedett a kerítéshez, hogy jobban célózhasson. Repülő Tomahawk az út túlsó felén állt egy villanyoszlop tövében, de erről az oldalról

fedezetlenül hagyta fejét. Megtaláló összeszedte minden erejét, hátravágta a sársuhogót, és előre lendítette, illetve ahogy a nagyobbaktól hallotta, *megsomta* a sárgolyót. A rugalmas vesszőről süvítve vágódott el a lövedék. Repülő Tomahawk a halántékához kapott, s hátával a kerítésnek dőlve, ülésbe csúszott le.

- Eltaláltam! - kiáltotta Megtaláló. Szíve úgy kalapált az izgalomtól és az örömtől, hogy fáj. A feketelábok odafutottak Repülő Tomahawkhoz, aki majdnem olyan vállas és izmos volt, mint Erős Medve. Arcát a kezébe temette, felsőteste kínlódva vonaglott.

- Fegyverszünet! - kiáltotta a feketelábok egyik alvezére, egy felnőttesen kemény arcú, köpcös fiú, Kígyófog, látva, hogy a főnök harcképtelenné vált. Dühösen beszélt a társaihoz, miért nem fedezték jobban a törzsfőt. Fenyegetően nézett befelé a Senki Kertjébe.

- Ezt még megkeserültek - mondta halkabban, és köpött egyet. Csak Megtaláló hallotta, aki a kerítéshez legközelebb foglalta el tüzelőállását a sűrű oronabokorban. A feketelábok Repülő Tomahawk vörösödő, majd lilára színeződő halántékát vizsgálgatták, késpengét szorítottak rá, hogy fel ne dagadjon. Az ütközetet nem lehetett folytatni. Erős Medve kihirdette, hogy a feketelábok szabadon elvonulhatnak. Amikor látta, hogy az ellenséges harcosok a főnöküket körülvéve visszavonulnak, berogyasztotta térdét, s indián szerepéből kizökkenve, két kezét ökölbe szorítva, könnyökből csibészesen keresztbe vágta.

- Ezt nektek! - kiáltotta utánuk búcsúzóul, majd odalépett Megtalálóhoz. Kezét a fiú vézna vállára tette.

Megtaláló sápadtan állt, vékonyka lába remegett. A nyár elején Pápanyögéren nyaralt a kántoréknál, megnézhetta a szomszédban Matild néniéknél az újszülött kiscsikót. Annak a lába remegett úgy, amikor fektéből üggyel-bajjal feltérdelt és szédelegve fölállt, mint most neki.

Vízibúvár a vályoggyödör mellett rendezgette a fegyvertárat. Az esti tábor-tűznél nyársnak is jók lehetnek a hajítóvesszők a szalonnasütéshez. Erős Medve nem szólt, a hatást várta, hogy Megtaláló törje meg a csöndet. Megtaláló egy darabig semmit sem tudott mondani, lesütötte a szemét, de mielőtt még túlságosan megnőtt volna torkában a gombóc, kinyögte:

- Én találtam el Repülő Tomahawkot.

Erős Medve fölényesen, de jóindulatúan nevetett.

- Láttam. Holnaptól Vadbivaly lesz a neved. Az esti tűzgyújtásnál megkapod a nagy tett tollat. Vízibúvár készíti elő.

Megtaláló hamarjában nem tudta, örüljön-e vagy tiltakozzon. Szerette nevét, büszke volt éles szemére, mellyel olyan apró pókokat is észrevett, amelyeket Vízibúvár szemüveggel sem látott. Bárkivel utazott, a Budagyöngye megállójában elsőnek mindig ő észlelte, hogy nyolcvanegy vagy nyolcvanhárom villamos közeledik-e. Ezután Vadbivaly lesz? Félt a csúfolódástól. Erős Medve elnevezései mindig találóak voltak, akinek egyszer nevet adott, azt addig nem

lehetett róla levakarni, míg Erős Medve nem akarta. De most nem tetszett a Vadbivaly. A bivaly lomha és nagy, ő pedig kicsi és... és ügyes is, Erős Medve látta, mennyire. Megtaláló nem érzett magában elegendő vadságot ahhoz, hogy Vadbivaly legyen, csupán a csata előestéjén, a tábortűznél rendezett harci tánc közben játszotta a vad indiánt ijesztőnek vélt grimaszokkal és fegyverrázogatással. Igaz, ezért Csalán csúfondáros megjegyzést tett rá – a tetoválás ürügyén a szeplőire célozgatott, majd cingár karját és Popeyt, a matrózt emlegette, akinek a spenótevéstől hirtelen megnő a muszklija –, a többiek nevettek rajta. Az is igaz, hogy erősen kikelt magából, ha bántották – „hülye dagadt, könnyű a kisebbet csúfolni”, kiabálta ilyenkor panaszosan, mert hozzá képest majdnem mindenki dagadt volt, de ő maga ezt sem vadságnak érezte, csupán a rajta esett méltatlanság jogos kifejezésének.

Vízibúvár guggolva rakosgatta a lövegeket, nem nézett föl, úgy bólított rá a főnök által javasolt Vadbivaly névre.

– Vadbi lesz – mondta, ízlelgetve, hogyan fogja otthon becézni az öccsét.

– Bí és Bú – szellemeskedett Csalán, akinek mindig volt valami csípős elemesség a tarsolyában, azazhogy a csalánlevelet rejtő totemzacskójában. A többiek vigyorogtak. Űlt a szójáték, Vízibúvárt a szertartásokon kívül valóban Búnak rövidítették.

– A vékony Í meg a kétszer olyan széles Ú – tudálékoskodott Csomóbontó, aki egy kissé irigykedett a varázslóra, mert hétről hétre a törzs életében kitűnően hasznosítható és meglepő ismeretanyagot szerzett az indiánokról különböző könyvtárakban, s nemcsak a Ludovika uszodájának mélyvizében, hanem a különféle indián törzsek antropológiai és etnográfiai leírásaiban is kitűnően búvárkodott. Vízibúvár az esti tábortűznél hosszas kiselőadásokat tartott az apacsok, dakoták, delawárok és más törzsek hősiei harcairól a sápadtarcúak ellen, s egy fényes indián győzelemről Custer tábornok és hadserege fölött; erről különben filmet is láttak a moziban *Az utolsó emberig* címmel (a film indulószerű zenéjét Megtaláló sok-sok évtizeddel később is el tudta fütyülni); az indiánok pontosan úgy harcoltak, mint az ősmagyarok, szétszórt menekülést színleltek, majd bekerítő hadmozdulattal megfordulva a fehérek fölé kerekedtek, a cheyennek főnöke lóhátról nyilazta le az utolsónak hagyott sápadtarcút, a különben szimpatikus Custer tábonokot. Vízibúvár azt is kiderítette, hogy a feketelábok tévesen használják jelképeiket. Az egyik követük, Kígyófog például úgy állított be hozzájuk a hadüzenet átadására, hogy neveléses módon egy afrikai – föltehetőleg bosambo – néger lábpereccel díszített lábfej volt ráfestve az ágyékkendője elejére, amelyet nadrágja fölött, az övébe tűzve viselt, s a hegyes fog, amely amulettként lógott Kígyófog nyakában, csakis egy rég elhullott kutya szemfoga lehetett.

– Nem csípi a nyelvedet a csalán? – fordult bosszúsán a szójátékot gyártó és a saját tréfáján túl hangosan nevető Csalán felé. Megtaláló örült a visszavágás-

nak, mégis szomorkásan gyanakodott, hogy Vízibúvár nem őt, nem is együtt a kettőjüket, csupán a saját, külön bejáratú varázslói tekintélyét védi meg.

– Itt az idő, hogy köszöntsük a lemenő Napot – mondta Erős Medve a vitát elvágva. Magas, szőke fiú volt, az egész iskola legjobb dobója. A legnyurgább jegenyét is magasan keresztülhajtotta stukkklabdával. Széles vállát apjától, zöld szemét vékony termetű, folyton valamiért aggodalmaskodó anyjától örökölte. Megtaláló nehezen szokta meg, hogy Erős Medvét mennyire félti az édesanyja, folyton rimánkodik neki, hogy vigyázzon magára, pedig ő az egész törzset meg tudja védeni, még Kis Hódra is van gondja. Csodálkozott azon is, hogy Erős Medvét Dódinak szólítják a szülei. Hogy lehet a főnök Dódi, amikor ez afféle bébinév? Többször is megmagyarázta magának, hogy valamikor ez a nagy, erős fiú is kisgyerek volt. Néha elábrándozott, milyen jó lenne, ha egyszer a szülei pesti lakásához közeli játszótérre Erős Medvével mehetne le. Biztosan elbánná a környék hírhedt verekedőivel, akik időnként minden ok nélkül gyomorszájon vágják vagy elbuktatják a gyengébbeket. Vele aztán nem kezdhetne ki a csúnyán hirtelenszőke Oláh, aki rögtön pofára megy a bunyóban, s az ellenfél közös elgáncsolásában oly gyakorlott két Weisz sem tudná leteríteni. Erős Medve talán még a nagyobb Hidegh-fióval is kiállhatna, de az már annyira erős, hogy nem bánt senkit, a verekedősek nem a legerősebbek közül kerülnek ki; Erős Medvét sem látta még verekedni, pedig mindenkinél bátrabb volt. Kora tavasszal, nem sokkal az utcai harcok elülte után egy szál magában vette föl a harcot a feketelábokkal: kéretlenül, pusztán jóézésből meghajigálta őket, amikor észrevette, hogy őt és Vízibúvárt meg akarják verni, amikor a templomból hazafelé jövet közéjük tévedtek. Vízibúvár nem volt valami nagy verekedő, szemüveget viselt, és a fejében volt az ereje. Erős Medve nélkül szorultak volna; a feketelábok végül azért engedték el kettőjüket, mert Erős Medve – akkor még csak Dódi, azaz Józsi –, gúnydalt is rögtönzött Repülő Tomahawkról és csapatáról, amitől Repülő Tomahawk majd megpukkadt a méregtől. Azóta megalakították a delawár törzset, Sztanó és Gosztonyi után a Metzger-gyerekek és mások is csatlakoztak hozzájuk, föl merték venni a harcot a túlerőben levő feketelábokkal.

A törzsi imádság szertartásának vezetése a varázsló tiszte volt. Vízibúvár az emelkedőn magasodó, villám- és gránátűjtotta magános tölgyhöz, Manitu Fájához vezette a csapatot, szembefordult a totemoszloppal, s úgy helyezkedett, hogy a lebukó Napkorong az oszlop hegyére szögelt, horgas csőrű madárfej taraja legyen. Karjukat mindnyájan széttárták, behunyt szemmel fűrösztötték arcukat a sárgára, majd vörösesre színesedő fényben. Vízibúvár megadta a hangot, közösen elénekelték a törzsi imádságot. Vízibúvár egy könyvben talált rá a dalra – Csalán rosszmájúskodása szerint a szöveg is a varázslótól származott. Az ima dallamát bevallottan ő szerezte. A szöveget Megtaláló így jegyezte meg: „Wakonda dédu, wapadin atonhe, Wakonda dédu, wapadina natonhe”,

ami Vízibúvár szabad fordításában azt jelentette, hogy „Köszöntünk téged, Nap, köszöntünk téged, aláhanyató Nap”.

Másnap délelőtt Megtalálónak otthon kellett maradnia nagyszüleinél. Nem lehetett jelen, amikor Vízibúvár előkészítette számára a nagy tett tollat. Le ment a kertbe, szedret csipegetett a kerítés mentén elburjánzott bokorban. A hamvaskék gyümölcs szemei már túlértek voltak, szárazul kellett letépni őket, úgy lehetett leszopogatni a szárukról. Édességükön áttetszett az erdei bogók fanyar vadnövényíze.

A földszinti lakás ajtajában Csilla jelent meg. Kis bölcsőben kaucsukbabát ringatott, beszélt hozzá. Megtaláló odalépett hozzá, nézte a sötéthajú lányt. Érdekesnek találta, hogy ívelt, sűrű szemöldöke közepén kissé összenőtt. Szép arca volt, nem véletlen, hogy az ostrom idején az orosz katonák neki hordták a karácsonyfádszeket a szomszéd házakból, némelyiktől cukorkát és más finom falatokat is kapott, ő pedig énekelt nekik: „Hess légy, ne szállj rám, Beteg vagyok én, Legyezz engem, Péter bácsi, Meggyógyulok én”. Most úgy tett, mintha észre sem vette volna a kislányt.

Megtalálóban volt egy cseppnyi fölényérzet a lánnyal szemben, noha a légópincében másfél hónapot közösen vészeltek át. Ő delawár volt, az pedig csupán egy sápadtarcú squaw – szkváv, miként a nagyobbaktól hallotta. Tetszett neki, ahogy a babáját ringatta, falun is épp így altatták a kicsiket a fiatal asszonyok.

– Tudod, hogy a néniük előre megrágnak az ételt, és úgy adják a kisgyerekek szájába? – szólalt meg. – Úgy mondják, hogy megcsócsálják.

– Tudom, én is láttam falun a rokonaimnál – válaszolta a kislány. – Én is megcsócsálva adom Marcsának a kenyeret, ha már három hónapos lesz. Most még cuclizik.

Megtalálónak nem tetszett ez a szó, elfordult. A Marcsa névtől sem volt elragadtatva. Mennyivel szebb neve van Csillának. De nem akarta elrontani a kislány játékát.

– Hol a papája? – kérdezte.

– Kinek a papája? – állt meg a lány keze egy pillanatra. – Ja, Marcsáé? Nincs itthon. Nem jött haza a háborúból – sóhajtott. Eltűnt szegény. Alighanem fogságba esett.

– Amerikai vagy orosz fogságba? – érdeklődött Megtaláló. Csilla gondolkodott.

– Azt hiszem, az angoloknál... illetőleg a franciáknál van.

Megtaláló szeme felcsillant.

– A nagybátyám is francia fogságban sínylődik. – Örült, hogy ő is olyan választékosan tudja magát kifejezni, mint amikor Csilla olyanokat mondott, hogy „alighanem”, meg „illetőleg”. Rátett még egy lapáttal: – Úgy hírlík, a franciák nem valami jól bánnak a magyar foglyokkal. De már kaptunk levelet a nagybátyámtól, kórházban fekszik, és ő a tolmács.

- Hogy lehet ő a tolmács, ha kórházban fekszik? – kérdezte Csilla.

- Úgy, hogy az öröknek meg az orvosoknak ott is kell beszélniük a foglyokkal. A lány bólintott, és tovább ringatta-etette a babáját, majd megszagolta, s fontoskodva mondta:

- Tisztába kell tennem. Úgy látom, bepisilt. – Kihámozta ruháiból a kauksukbabát, és zsebkendőjét hajtogatott a lába közé. Megtaláló úgy tett, mintha félrenézne.

- Az indiánoknak is ilyesféle ágyékkendőjük van – mondta, s egy kis ideig hallgatott. Hirtelen felbátorodott. – Tudod, mit mondok neked? Lehetnél a squawom.

- Kicsit megborzongatta a szó.

- Az micsoda?

- Jaj, hát nem tudod? Az indiánok feleségét hívják így. Nso Tsi például majdnem Old Shatterhand squawja lett a Winnetouban. – Amikor Vízibúvár részleteket mesélt neki a Winnetouból, magyar népmeséken és a János Vitézen alakuló ízlésével nehezen fogadta el, hogy Old Shatterhand végül nem kelt egybe a szép, fekete varkocsos indiánlánnyal, de erről most hallgatott.

- Papást-mamást akarsz játszani? – kérdezte a lány. Megtalálónak tetszett az ötlet, csak az elnevezéssel nem volt kibékülve. Jó ötletnek tartotta, hogy papást-mamást játsszon a loknis hajú és érdekes szemöldökű lánnyal. Csupán az a sejtelen szorongatta kissé, hogy ha Vízibúvár, Csalán vagy Csomóbontó megtudná, hogy papást-mamást játszik Hajnalcsillaggal, szörnyen kicsúfolnák, amit sehogy sem bírna elviselni. Talán még Erős Medve is ugratná, pedig lehet, hogy neki már van valahol squawja... Mégis vonzotta a játék, csak nem tudta, hogy kezdjen hozzá.

- Nem bánom. De ilyenkor éppen mit is kell csinálni a gyerekkel? Elvihetjük a játszótérre.

- A játszótérre nem vihetjük, mert ott még az ostrom előtt oltómedencét ástak a légósok, és tele van békákkal. – Csilla lebiggyesztette a száját – Utálom a békákat.

- Múltkor egy kavicsal telibe találtam egyet – dicsekedett Megtaláló. Hirtelen dagasztani kezdte mellét a büszkeség. – Képzeld, tegnap az ellenséges törzsfőnököt is eltaláltam itt – és mutatta a halántékát.

Csilla elkomolyodott.

- Az veszélyes. Nem szabad senkit fejbe dobni.

- Micsoda? Akkor te nem tudod, mi a harc! De hiszen ők támadtak! Köve-tekkel üzentek hadat, és túlerőben is voltak! Repülő Tomahawk egy évvel öregebb mint Erős Medve, és az apját kitüntették a háborúban!

Csilla nem sokat értett ebből, csak hajtogatta a magáét:

- Hogyne tudnám, mi az, hogy harc, amikor nemrég háború volt. De csak a rossz gyerekek dobálják egymást. Nem szabad ilyet csinálni.

Megtaláló sértve érezte magát. Nemsokára meg fogja kapni a nagy tett tollat, és egy squaw rosszaságnak meri mondani a hőstettét.

- Orvost hívok a gyerekekhez - mondta hirtelen ötlettel, hogy szabadulhasson, de el se rontsa a játékot. Sarkon fordult, és felszaladt az emeleti lakásba.

Ebédkor Vízibúvár meghagyta öccsének, hogy csak egy órával később induljon utána, mert Erős Medve így rendelkezett. Megtaláló egyre izgatottabban várta a pillanatot, amikor Erős Medve - Vízibúvár varázsigéinek kíséretében - átadja neki a fejpántra illeszthető kendermagos tollat, amelynek szárát finom, fehér lúdpelyhek csokra díszíti. A tyúktollat sastollnak tekintették természetesen; valódi sastolla csak Sasnak volt - innen a neve -, édesanyja kalapkészítő volt, tőle szerezte, roppant büszke volt rá.

Megtaláló erőltetett lassúsággal bandukolt a Senki Kertje felé, tudva, hogy korán van még. Otthon azonban nem bírta tovább a várakozást. A járda szélén csak minden második kőre lépett rá, ez volt a szokása, most ezzel is késleltette az időt.

Egy kapualjból előbújva hirtelen vagy fél tucatnyi alak vette körül. A feketelábok voltak. Megtaláló boldog izgalma jeges rémületté változott. Repülő Tomahawk másfél fejjel magasabb volt nála, a többiek is jóval nagyobbak, erősebbek. Megtaláló vézna fiúcska volt, esélye annyi sincs, mint az éhes macskákkal körülvevett egérnek a konyha közepén.

A feketeláb főnök feje ragtapasszal volt leragasztva, a lilás elszíneződés itt-ott kilátszott alóla. Így is tekintélyesnek hatott serkenő bajszával, pedig Csalán a rá jellemző szóficamítással kitalált neki egy csúfnevet: Balogh Gyuri helyett Gyalog Burinak mondta, amit aztán Lovas Gúnárnak ragozott tovább.

- Ez dobott meg téged - mondta izgatottan egy feketeláb, az, aki a legkisebb volt a törzsben. Megtalálóval egyidős lehetett, az ő cipője sem igen lehetett nagyobb, mint huszonkilences.

Repülő Tomahawk csípőre tette a kezét, úgy méregette Megtalálót.

- Hány éves vagy te? - kérdezte. Megtaláló nem akart felelni. Tudta, hogy az indiánok akkor sem vallanak, ha kínzócölöphöz kötik őket, és tomahawkkal, lándzsával vagy törrel dobálják körül, úgy, ahogy valamelyik este a Budagyöngyénél sátorozó vándorcirkusz artistáitól látta. Hallgatott.

Kígyófog lépett előre. Haragos volt az arca. Megtaláló félelmetesnek találta, mert oldalt, az állkapcsánál úgy rángott a rágóizom, mint Erős Medve apjái cipőtalpalás közben - az rettentő erős ember, Erős Medve is tartott tőle, pedig nyugodt, hallgatag férfi volt. Kígyófog lehajolt, és nyújtott tenyérrel Megtaláló vézna lába szárára csapott. Csípett az ütés, de a kislány inkább hallotta, mint érezte. Lába most még jobban remegett, mint az újszülött kiscsikóé Matild néniék istállójában. Már a nyelvén volt, hogy kimondja: hét múlt. Ha megmondja, hogy ennyire fiatal, talán nem verik agyon.

A Ludovika irányából ekkor futva közeledett egy feketeláb, akire a törzs jelen levő tagjai több más harcossal együtt az őrséget hagyták a táborukban. Messziről kiabálta Repülő Tomahawk nevét, ezúttal nem az indián, hanem a rendes nevét.

- Gyuri, Gyuri, Balogh Gyuri! Szűcs Jóska kezében felrobbant a gránát! Nem volt benne a biztosító szög, mondtuk neki, ne játsszon vele, de piszkálta, tőből letépte a karját!

A feketelábok döbbenetesen néztek egymásra. Repülő Tomahawk futni kezdett a Ludovikán és a templomon is túl fekvő táboruk irányába. A többiek követték. Kígyófog még egy szúrós pillantást vetett Megtalálóra, majd megfordult, és a többiek után sietett. Hát ez volt az a robbanás, amelyet néhány perce hallottak, de senki sem törődött vele, akkoriban nem volt meglepő egy-egy távoli dőrej.

Megtaláló furcsa ürességet érzett magában. Még remegett a lába az ijedségtől. Megkönnyebbülésébe valami szégyenféle vegyült. Nem folytatta útját a Senki Kertje felé, hanem megvárta, míg a feketelábok eltűnnek, majd ő is visszafelé, a saját házuk felé indult. Az a döntés érlelődött benne, hogy nem akar Vadbivaly lenni. Inkább ne legyen az övé a nagy tett toll, de ne legyen ő Vadbivaly.

Bekéredzkedett Csillához.

- Megjöttem az orvostól. Azt üzeni, hogy vigyázzunk a gyerekre, ne engedjük akármivel játszani. - Lenyelte a könnyeit. Egy indián nem sírhat, különösen egy lány előtt.

PATAKI FERENC: ÖRÖK ÉVA (1984)